

ADATTÁR.

Adalékok Marliani Korvin János-epithalamiumának történetéhez.

ÁBEL Jenő 1888-ban a volterrai GUARNACCI-múzeum könyvtárában megtalálta azt a beszédet, melyet Gianfrancesco MARLIANI humanista¹ jogtudós 1487 nov. 25-én KORVIN János és SFORZA Blanca házasságkötési ünnepélyén Milánóban elmondott. A beszédet, mint ismeretes, ÁBEL egész terjedelmében közölte az *Irodalomtörténeti Emlékek* II. kötetében (357 s. köv. lk.).² Az ünnepélyre vonatkozólag az eddig ismert adatokon felül³ igen érdekes megjegyzéseket tartalmaz Giacomo GHERARDI pápai nunciusnak, az egyik résztvevőnek ugyanazon napon kelt jelentése, mely tudtommal eddig elkerülte kutatóink figyelmét. Giacomo GHERARDI jelentései összegyűjtve a vatikáni levéltárban találhatók, onnan adta ki őket Dr. Enrico CARUSI: *Dispacci e lettere di Giacomo Gherardi nunzio pontificio a Firenze e a Milano (11 settembre 1487—10 ottobre 1490) ora per la prima volta pubblicati e illustrati dal Sacerdote Dr. E. C. scrittore della Biblioteca Vaticana. Roma. Tipografia Poliglotta Vaticana 1909 (Studi e Testi XXI).*

A kötet általában igen becses magyar történeti anyagot tartalmaz főleg MÁTYÁS utolsó éveinek firenzei és milánói diplomáciai összeköttetéseihez vonatkozólag. Mint ilyenre, külön is felhívom történetíróink figyelmét. MARLIANI ünnepi szónoklatával kapcsolatban szintén nagyon érdekes, máshonnan eddig nem ismert részleteket tudunk meg GHERARDI

¹ MARLIANI mondja önmagáról: «Soleo ego quandoque... me a Legum et Juris Civilis lectione ad humanitatis studia conferre». V. ö. ARGELATI, *Bibliographia Mediol.* col. 870—2.

² Előzőleg könyvészeti szempontból ismertette Magyar Könyvsz. 1888., 140 s. köv. lk. «Két ismeretlen Corvin-kódexről».

³ Fontos dokumentum a házassági szerződés (*Diplomáciai Emlékek* III. 356 s. köv. lk.), melyben MARLIANI beszéde meg van említve. — V. ö. SCHÖNHERR Gyula, *Hunyadi Corvin János (Magyar Tört. Életr.)* 49 s. köv. lk. — CORIO, *Delle istorie Milanese* 1015 s. köv. lk. — CALVI, *Bianca Maria Sforza regina dei Romani* stb. Milano, Vallardi, 1888.

jelentéséből. A beszéd, amint az ilyesmi ünnepi beszédeknel elég gyakran előfordul, túlságosan hosszúra nyúlt. Az előkelő közönség türelmetlenkedett s a szónok még alig járt a közepe felé, már megkapta a figyelemzetést, hogy siessen befejezni. GHERARDI nem tudja bizonyosan a nagy sietség okát: lehet, hogy LODOVICO MORO, Bari hercege, aki lábbadozó beteg volt s állítólag csak az ünnepély elején vett részt¹ igyekezett ezen az ünnepélyes, de valószínűleg számára nagyon unalmas részen mentől előbb átesni, de az sincs kizárva, hogy asztrológiai okokból. Ez az utóbbi feltevése GHERARDINAK élénk világot vet arra a nagy szerepre, amit az asztrológia a milánói udvarnál játszott.² Az asztrológusok megállapították volna, hogy az eskükhöz a csillagok szerint a legalkalmasabb időpont a nap 17-dik órája lesz. S mivel a beszéd kezdett túlságosan hosszúra nyúlni, a beavatottak türelmetlenkedtek, hogy a kedvező időpontot MARLIANI átszónokolja.

A jelentés szövege (Arch. Segreto Vat. Cod. Arm. XLV. t. 36 f 29) ~ Studi e Testi XXI. 47) a következő:

Hodie, dominica die et celebritate Sanctę Catherineę, sunt celebrata sponsalia virginis Blanceę, sororis huius Illustrissimi Ducis, cum Illustrissimo filio Regis Hungarię, per verba de presenti, in arce Jovis ducali astante maxima frequentia nobilitatis et procerum Mediolanensium utriusque, sexus. Pręsidebant in eminentioribus subselliis Reverendissimus cardinalis Ascanius et episcopus Varadinus, orator et procurator regius a lateribus sponseę, quos subsequebantur, sedentes in eisdem subselliis, Dux et mater, dux Bari, Frater Ducis Mediolani et reliqui Sfortię Vicecomites, inde oratores et reliqui magnates per gradus potestatis et nobilitatis, omnes ornatu et cultu non tam ducali quam Regio. Habita fuit a quodam de Marliano oratio in commendatione matrimonii et laudem gentis Hungarię et familię Vaivodeę, alias Uniades, nec non Vicecomitum et Sfortia-

¹ V. ö. SCHÖNHERR i. m. 49 l. GHERARDI ezt a részletet nem említi.

² V. ö. erre vonatkozólag általánosságban Ferd. GABOTTO, *L'astrologia nel quattrocento in rapporto colla civiltà. Osservazioni e documenti inediti.* Milano-Torino 1889. (Estratto dalla Rivista di Filosofia Scientifica, Serie 2-a, Anno VIII. vol. VIII.) GABOTTO megállapítja, hogy az asztrológiai törekvéseknek a XV. sz.-i Olaszországban három gócpontjuk volt: Bologna és Padova mellett Milano. További adatokat tartalmaz F. GABOTTO másik műve: *Nuove ricerche e documenti sull' astrologia alla corte degli Estensi e degli Sforza.* Torino, La Letteratura 1891. Mindkét munka több magyar vonatkozású adatot is tartalmaz, melyeknek ismertetése és kritikája azonban ez alkalommal messze vezetne.

rum, prout celebritas exposcebat, quamvis in medio fere cursu orationis mandatum fuerit oratori properare ad finem, vel ad evitandum Barenis incommodum, languentis adhuc, vel, ut a quibusdam est dictum, quod instaret hora a planetariis designata et destinata, videlicet XVII. diei iam dicti. Ipsi sciunt. Id certum est non cessasse pluviam per totum hunc diem usque ad hanc horam noctis secundam, qua scribo et quod rare his mensibus accidit, supervenerunt tonitrua et fulgura et omnis fere species procellarum. Deus bene vertat. Commendo me etc. Die XXV. novembris MCCCCLXXXVII.

(Szeged.)

HUSZTI JÓZSEF.

Adatok Nyéki Vörös Mátyás műveinek bibliográfiájához.

KÖMIVES Nándor Kolos *Nyéki Vörös Mátyás élete és munkái c.*, 1918-ban Csornán megjelent könyvében felsorolja Nyéki *Dialogusának* és *Tintinnabulumának* általa ismert kiadásait. A kiadások KÖMIVES összeállította lajstroma azonban igen hiányos. A *Tintinnabulumnak* csupán csak 8 kiadását említi, holott nekünk az általa említettek *kivül* még 13-ról, vagyis összesen 21-ről van tudomásunk. Legyen szabad azért KÖMIVES szerfelett hiányos jegyzékét a következő kiadásokkal kiegészítenem:

1. *Tintinnabulum... Löcse, 1720.* 12r. (SÁNDOR István még e művet G. KOHÁRI Istvánénak tartja. Magyar Könyvesház. 1803. 78. l.)

2. *Ugyanaz. H. n. 1725.* Kis 8r. Leírja PETRIK *Tsengetyű* vezérszó alatt. (Magyarország bibliographiája. III: 689. Jelzése szerint megvan az egyetemi könyvtárban. SZINNYEI e kiadást nem említi.)

3. *Ugyanaz. Kassa, 1729.* 12r. A *Dialogussal* együtt jelent meg közös címlappal, folytatólagos lapszámozással, de a *Dialogusnak* a 99. lapon külön címlapja is van. *Ez eddig ismeretlen együttes kiadás* könyvészeti leírását, mivel sem PETRIK, sem SZINNYEI nem említi, ideiktatom: TINTINNABULUM | TRIPUDIANTUM; | az az | A' Földi részeg Szerencsének és | dicsőségnek álhatatlan lakodal- | mában Tombolók | JORA-INTÓ | CSENGETTŰJE, | Melly a' Világ csalárdságot, az EM- | BER NEGY UTOLSÓ DOLGAINAK zengé- | sével, kinek-kinek eleibe adgya. || [Vignetta.] DIALOGUS | az az | Egy kárhozatra szállott TEST- és LELEKNEK, egy-máfsal való keferves, és | panafzolkodó | BESZÉLGETÉSE. | [Vignetta.]— | KASSÁN az Akadémiai Bötűkkel | Frauenbeim János által, 1729. || A Dialogus külön címlapja:)(99)(— | DIALOGUS, | az . az: | Egy Kárhozatra-fzállott | Gazdag TEST és